

277254

4849.

STATE DRAGOMIR

ȘTEFAN CEL MARE

Dramă istorică în trei acte, în versuri

EDIȚIA II-a

7460.

I A Ș I

TIPOGRAFIA NAȚIONALĂ I. S. IONESCU & M. M. BOGDAN
str. Alecsandri 11

1916.

859-23

0/9B

1961

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA 4849

PC 76/04

PERSOANELE

Ștefan	Isac
Bogdan, fiul său	Roban
Ion	Moș Gheorghe <i>Serăsa</i>
Tăutu, logofăt	Hincu
Luca Arbore, portar de Suceava Vochița Doamna	Ileana
Bronski	Baba Ileana
Trotușan	Armașul
Costea	Mitropolitul Gheorghe
Șerpea	Un boer bătrîn
Negrea	
Negrilă	

Alți mulți boeri, țărani, țărance, copii.

B.C.U. Bucuresti

C7460

Această piesă, a fost pentru întâia oară reprezentată la Iași și la București, cu ocaziunea serbătoririi a 400 de ani de la moartea eroului moldovan, la 2 Iulie 1904.

La București, în rolul lui Ștefan cel Mare, a apărut d. C. I. Nottara; într'acel al lui Bogdan, d. Toni Bulandra, iar într'al Vochiței, d-na Elvas. La Iași, în rolul lui Ștefan cel Mare, a apărut autorul; într'acel al lui Bronski, d. Al. Mavrodi; într'al Vochiței, d-na A. Pruteanu, într'al Ilenei, d-na N. Profir, iar într'al lui Ion, d. I. Profir. Tot în luna Iulie, a aceluiaș an, a mai fost reprezentată de cătră d. C. I. Nottara, la Ploești și Buzeu; iar în Moldova, autorul a jucat-o la Roman și Botoșani.

A mai fost reluată la Iași la 1906, pe scena Teatrului Național; și tot pe aceeași scenă, cu ocaziunea congresului general al studenților români din Regat și din toate țările locuite de români, în Octombrie 1911.

Actul I-iu

(În fața curții lui Ștefan, din Suceava. În stînga planul I-iu scările palatului. În fund se zărește Suceava ; în față de-asemeni. În fața scărilor un grup de boeri; mai în fund, țărani, țărance. La ridicarea cortinii, un zgomot surd, înădușit, șoapte de îngrijorare din partea tuturor. Moș Gheorghe, venind din grupul țărănilor din fund, se adresează, cu căciula 'n mîină, boerilor din față, urmat de alți ciți-va țărani și țărance, dintre cari o bătrînă.

HÎNCU

Da grăește-le, Moș Gheorghe, pentru ce te temi atît ?
N'ai să cei nimica doară...

MOȘ GHEORGHE

Nu de asta, dară cît,
Despre alta-i vorba frate—să n'aud iarăși vre-o veste!
Cel de colo ne-a fost viața... (arătînd înspre palat)
și de El teamă ne este.

HÎNCU

Ei, de-aceia le grăește; la 'ndoială nu mai sta.
Oștean fost-ai de-ai lui Ștefan...

BABA ILEANA

Că de asta, e așa !

(după o pauză)

De trei nopți și două zile, ne dăm drumul cu zăbava :
Că din guri de oameni doară, auzim că la Suceava
Nu s'ar prea vesti de bine, și de-aceia am dori,
Ca să știm noi singuri astă-zi ; dă, grăește-le, ce-o fi !...
Dintre noi, tu, ești fruntașul.

MOȘ GHEORGHE

Pentru voi, tot una este,

Pentru dinșii, (arătînd pe boeri)
asta-i vorbă tot cum știm: vechea poveste.
(cu căciula 'n mini către un boer)

Cum o vezi, Stăpîne-aicea, mulți țărani sînt adunați !
Dați-ne și nouă veste... cum o 'fi ? Ingrijorați,
De prin toată țara doară, adunatu-ne-am pe-aice.
Ce-i cu Domnul?... e mai bine ? liniștete-ne. Să pice
Somnul peste ochi-acuma de cînd veste ne-a venit
Că lui Ștefan, Domnul țării, îi e rău, nu-i nimerit.

BOERUL ȘERPEA

Lasă asta măi moșnege, Domnului, nu-i rău acuma
Pân' l' atita, ca să aibă plînsul tău și grija-ți. Numa,
Tot așteaptă ca să-i vie niște doftori învățați
Cari să-i taie rana toată !... Nu mai fiți ingrijorați.

BABA ILEANA

Să dea Domnu-așa să fie!... Vestea asta, ce ne vine.
Nu ne dă răgaz la lucru, singele ne 'ngheață 'n vine.
S'apoi și ca anul ista, vestituri de nenoroc,
N'a mai fost pe țara noastră. Parc' a dat pe ea un foc.
Plouă-acum de la-olaltă, tună 'ntr'una și trăsnește—
Și pămîntul ce dă hrană, peste tot îl prăpădește.
Uite luna se 'mplinește de cînd ceru-i mohorit !
Cucuveaua glas de cobe, parcă-și face de urît.

HÎNCU

Asta-i drept: nenorocire! toate ne sînt prevestire
Că de vremuri bune, încă, n'o s'avem noi norocire...
E prăpăd pe toată lumea !

MOȘ GHEORGHE

Alți flecăi și Niță-al lui
(arătînd pe-un moșneag de vre-o 70 de ani)
Gonesc mai în toata noaptea peste gardul satului
O stafie neagră 'n față și 'n alb toată îmbrăcată.

Ista nu e semn de bine! S'apoi mai e alta, cată :
De trei nopți, acu de-arindul, înspre podul Domnului,
Stă de pază neclintită; și cîntul cocoșului,
Cum l'aude, ca o umbră, în pămînt ea se afundă...
Asta nu mai este-a bine și 'n obidă ne îfundă.

BOERUL COSTEA

Nu mai credeți într' aeste! Nu-i nimic adevărat.
Din Liow eu știu că astea nu-s de cit un vis curat !
Stafii nu sînt în afară,—ale minții sînt gilceve.

BABA ILEANA

Cum părere?... nu mai zice! stafii am vazut și-aeve,
Eram mică. Dar de-atuncea asta e adevărat,
N'am văzut. (după o pauză)
Indelungată viața-i este, c'am visat
Amu 'n urmă, într'o noapte, cum că chiar ne părăsise ;
Și cînd mort visezi e bine !

BOERUL COSTEA

Cine oare-ți filcuise
Visul ista ? Fugi de-acolo cu ast-fel de năluciri !
Ce umblați cu-așa nimicuri și cu atitea prevestiri ?
Dacă e să aibă viață, Domnul nostru o să trăiască !
Și-i zădarnic de a-i cere mult mai mult să dănuiască.

MOȘ GHEORGHE

Or fi astea, cum zici, bune, de-aceia ne 'nchinăm !
Dar că prevestirea, semnu-i să nu aibă nu jurăm !
Fetele, cînd spre 'noptare, apă, se duc ca să ieie
Din fîntina ce-i pe vale și se 'ntorc iar,—cînd să deie
Ca să treacă prin ograda sfântului locaș din deal,
Cică-aud, de-un timp incoace, gemînd morții... iar la mal,
De la rîpa stîngă 'n vale, urlă cînele la lună !
Asta, cum o știm, i-a luptă și nu-i semn de veste bună.

HÎNCU

Că mai bine luptă fie, ca atita nenoroc !

Că se spune că 'n Suceava, unii dintre boeri, coc
O gilceavă de domnie. Oare-adevărat să fie ?

COSTEA (supărat)

Nu v'amestecați într'astea, c' apoi rău ar' să vă vie!
Nu e treaba voastră, haide...

MOȘ GHEORGHE

Băetul n'a spus nimică,
Ca să supere 'ntr' afița pe boeri,... dar asta-i, cică,
Ce-aud de pe la oameni ! (după o pauză)
Ș'acum iarăși ne rugăm,
Spuneți-ne, ce-i cu Domnul, că de asta așteptăm
S'auzim vre-o veste bună

BOERUL ȘERPEA

Dă, se spune că-i mai bine..
Soarele i-a dat vieță ; așteptați c'acuma vine
Logofătul să ne spună.

BABA ILEANA

Cit de mult om aștepta,
Numai facă o minune Dumnezeu a ni-L păstra !

MOȘ GHEORGHE

Oare-adevărat să fie, că vin doftori plini de carte ?

COSTEA

Da, chiar mine sînt aice. De la ei, de-o avea parte.

BABA ILEANA

Dacă leacu-i scris la dinșii, de la ei, El o scăpa ;
Dacă nu, ce o să facem, Dumnezeu ne-a ajuta.

(arărandu-și pestelca către boeri)

Uite, am adus cu mine niște burueni de leacuri.

COSTEA

Ia plecați de-aici cu ele; nu vedeți că 's niște fleacuri...

MOȘ GHEORGHE

Da de ce să facem asta, mulți cu ele s' a 'ndreptat.

COSTEA

Nu sînt bune, dă-le încolo,... nu-î cu ele de umblat.

(Țăranii s'au îndepărtat mai înspre fund, vorbind între ei; boerii au format un grup în fața curții. Costea ocupă numărul ultim din dreapta. Boerii vorbesc încet, iar țăranii reiau tare firul unei convorbiri urmata încet).

HÎNCU

Nici cînd, apele Sucevii n'au crescut așa de tare!
Dealurile 's ca și valea. Podul chiar, cât e de mare,
Înghițitu-l'au acuma. Suflete de om tot cer.

BABA ILEANA

Nu se mai zărește, așa-e. Apele-au ajuns la cer...
Vitele ne 'neacă 'ntr'una și copii... Doamne ferește!
Domnul sfîntul, își răzbună! Că păcate ispășește
Țara asta?...

COSTEA

Dă, păcate! de ce nu mai conțenesc?
Prea de-ajuns, ele 'nghițit-au...

BABA ILEANA (inaintînd)

Nu le-ajung așa gîndesc!
Ș'apoi Dumnezeu păzească, dar am să vă spun povestea,
Visul meu în întregime! Mă 'ngrozesc toate aestatea,
Numai cînd mi-aduc aminte. Mort v'am spus că îl visai,
Și cînd mort visezi pe unul, asta-i viață! chiar așa-i.
Să vă spun mai în departe: Pîn' la Putna 'n mănăstire,
Țărănime, boeri, preoți, toți mergeau în tînguire
Și urmau, cu pas de moarte, pe-al nost, Domn care muri.

Zi frumoasă, luminoasă și cu 'n soare ce luci
Par' că-aname pentru asta ; și umpleau întreg văzduhul
De cîntări de tînguire, mii de preoți sfinți cu duhul
Cu-așa jale 'n glăsuire, că pe toți ne pătrundea,
Iar cînd fu la 'nmormîntare și voiră a-l îngropa.
Din văzduh un țipet groaznic. Toți spuneau că nu-i a bine.
Dinspre Șcheia cu incetul, se părea că ne tot vine,—
De la pod la deal incoace și 'ncepu a se-arăta,
Cu aripa-așa de neagră, o stafie ce creștea
Că pe toți ne cuprinsese o cumplită 'nfiurare
Și voirăm a da fuga. Nu găsiam nici o cărare!...
N'am putut găsi nimica de 'ntuneric ; rătăciam,
Cîți ani, nu prea știu de-arîndul, cătam drumul nu-l găsiam...

MOȘ GHEORGHE

Asta nu mai este-a bine, Dumnezeu să ne păzească !

NEGREA

Dar ce zgomot dinspre curte ? vin aici să ne vestească
Tăut, logofătul mare și Bogdan feciorul său !...

MOȘ GHEORGHE

Veste bună deie Domnul !

SCENA II-a

Aceiași, Logofătul Tăutu, Bogdan

LOG. TĂUTU (coborînd treptele în mijlocul lor)

Credincioși lui Dumnezeu !

Ascultată v'a fost ruga ! Domnul ne dă 'nsărcinare
Mulțumire să v'aducem, pentru-a voastră grijă mare
El acum e mult mai bine.

MOȘ GHEORGHE

Să trăiască !...

BOGDAN (de pe trepte)

Al său fecior

Vă trimite ca dovadă pentru-al său iubit popor.
Ruga voastră glas avut-a către Dumnezeul sfînt
Că ferit-a pîn'-acuma pe-al meu tată de mormînt.
Azi se simte mult mai bine, și cu multă nerăbdare,

Doftorii aşteaptă'n grijă, să îi deie indreptare
Ca să poată c'altă dată strajă neclintită a sta,
La Moldova-a noastră ţară, la Moldova ţara sa!
Ruga voastră către Domnul fie-vă neîncetată!
Ea ş'acum, ca altă dată, o să fie ascultată.

UN ȚĂRAN BĂTRÎN

Să ni-l țină 'n viață încă. Dumnezeu ne-a oropsit
Anul ista: sărăcie... ploile ne-au prădădit.
Peste toate-acuma, dat-a și pe Domnul boala asta,
Că-i de-atita vreme-acuma... de cind ne-a căzut năpasta.
Boala noastră nu-i nimica.—dar a lui, asta-i pe drept?
Dumnezeul țării noastre cite-odată e nedrept!...

BOGDAN

Datoria ni-i s'o trecem până unde ni-i putere,
Iar de-acolo înainte ne rămîne mîngiere,
Căci păcatelor, ce-aicea oamenii le săvîșesc.
Ori în viață, ori în moarte, ei pe rind se pedepsesc.
Pentru-a noastre greșeli toate, asta ne e răsplătire,
Și credința să ne-o 'ncerce ne-a trimis nenorocire.
Nu cu răsvrătire 'n contra-i, Domnul se va îndura;
Asta-așa-i de drept, c'acuma mult smerita fața-a Sa
Iși încearcă marea-i slujbă ca și 'n vremurile bune,
Sprijinit de-a lui soție și de credincioși. Minune!

MOȘ GHEORGHE

Dumnezeu să-l țină încă!

NEGRILĂ

Să ni-l țină că-i păcat!
Patruzeci de ani într'una, El, de dușmani ne-a scăpat
N'avu nici-o grijă țara; de străini a fost cinstită...
Și nici cind n'a fost vre-odată într'atita de slăvită
Supt vr'un domn de mai'nainte. Lui Ștefan, I-a dăruit,
Domnu 'nțelepciune mare pentru țara ce-a iubit
Și de aceia 'n munți și 'n vale, cît cu ochiul vezi în zare
Rugile mulțimea 'ndreaptă către cer spre îndurare.

BOGDAN

După cum vi-i de curată dragostea ce I-ò purtați,
Să vă fie de fierbinte ruga voastră!...

LOG. TAUTU

Ascultați !

Domn ca Dinsul înainte-i, pomină n'a fost în țară.
El a fost cum spus-a Papa : Brațul Domnului 'n afară.
Glasul țării 'ntotdeauna în pustiu n'a răsunat
Și o credem că și-acuma El, tot fi-va ascultat !
Astă-zi ziua e frumoasă, nouri se duc încolo,
Soarele lucește bine, apele pornesc dincolo.
Dumnezeu le-a dat aceste, Dumnezeu le-a și luat !
Numele-i, în toate dară, fie bine-cuvîntat !

BOGDAN

Pe la vetre vă înfoarceți, căci avem nădăjduire
Să scăpăm de orice grijă, să trăim în fericire.
Semnul bun, de azi venit-a cu-acest soare luminos ;
Că precum în țara asta n'a rămas un credincios
Ce-a sa rugă pentru Dinsul către Domnul să n'o 'ndrepte,
Tot așa ne vin acum din străini urări prea drepte,
Credincioase de cinstire pentru-al nostru Domn iubit.
Brațul lui Hristos, o zice, Marele creștin vestit,
O să aibă așa tărie, pentru a tuturor nădejde,
Ca vieața lui să fie ocolită de primejde.

SCENA III-a

Aceiași. Bronsky.

(Din mulțimea adunată, dinspre fundul scenei, apare-un boer,—Bronsky,—străbate furios prin mulțime și s'apropie de trepte).

BRONSKY

Am o plîngere, Bogdane, la al nostru Domn acum,
Că necinstea mi-au urmat-o își doi oameni, care...

BOGDAN

Spune'n grabă a lor vină.

Cum ?

BRONSKY

Am să spun acum îndată.
Am nădejde 'n Domnul Ștefan, că-mi va da dreptatea toată.
În mai multe nopți de-a rîndul, cea femeie cu-al ei soț
Năvălit-am silnic, Doamne, chiar la Vrancea'n curte-mi...

BOGDAN

Hoț ?

El ?... pe urmă...

BRONSKY

Și pe urmă ? mi-au prădat întreg ogorul ;
Ei prin prădăciuni de astea, vor să-și facă acuma sporul.
M'au furat de multe toate. Eu i-am prins și dojenit,
Dar în loc ca să-i îndrepte, mai rău asta i-a îndirjit.
Și apoi prin oameni prins-au la minciuni ei a tot spune
Că ei sînt obijduiți, asta este ! ba minune !
Cică, fiind-că naș li-i Domnul. el dreptate lor le-a da...
Indrăzneala asta Ștefan va ști 'ndată 'nfrina !
Dacă naș le este, oare feriți trebuie să fie
De osinda care trebui pentru pricini să le vie ?

BOGDAN

Să răspunzi acuma alta, că trebui să știm și noi
Ce pedeapsă ceri acuma ? ce-osindă l'amîndoi ?

BRONSKY

Pentru blestematul ista eu îi cer spînzurătoare,
Ea-i femeie și e slabă, nu-mi pun mintea, dau iertare.

LOG. TĂUTU (ironic)

-A ! ș'atita ai de-a spune, lui Ștefan ce-i Domnul tău ?

BRONSKY

Da ! atita ! cîr dreptate ! Ista e un drept al meu,
Pentru el spînzurătoare !

BOGDAN

Da, o știi : și ei iertare !

Auzit-am bine toate. Alta nu ? atita-i oare ?

LOG. TĂUTU (ironic)

Da atita, vrea dreptate, și-acuma...

BRONSKY

Zic că vreu.

BOGDAN

O ! nimica nu mai zice, eu mă duc la tatăl meu,
Ca să-i duc a lor urare ! (arătînd poporul și boerii)

Și pe urmă oiu mai cere,
Pentru dumneata boere, o atîta mîngîiere.
Ștefan toate cumpenește și dreptate el va da...
Ori și cine-i vinovatul, el osînda și-a lua!

ILEANA (înaintînd)

Da, dreptatea de la Vodă, o mai cer și eu Stăpîne,
Vezi pîrită-s eu aicea, ș'al meu soț e-aici cu mine.

ION

S'a mai plîns boerul ista, c'am vrut noi a-l necinsti !
Cî nu el, dar Domnul Ștefan este-acel ce-a chibzui
De-a cui necinstire-i vorba, căci atuncea cînd afla-va.
Nu pot crede că boerul în Moldova el mai sta-va.

BRONSKY (turios)

Asta e prea mult și dacă...

MOȘ GREORGHE

O ! să fie-adevărat !?

ILEANA

Asta așa-o fi cum zice, că de ! leahul e spurcat.

BOGDAN

De-a cui necinstire-i vorba ? Asta trebui să se știe,
Să cați dară logofete, cum e lucrul, ce să fie,
Și-apoi care dintre dinșii, o avea dreptate 'n tot,
Să mi-o spui și mie 'ndată, ca să-i spun lui Ștefan. Pot
Ca să 'l fac să răsplătească, cum se cade și cuvine
Pe cel care 'n nedreptate...

ILEANA

Eu ași vrea măreț Stăpîne,
Să mai spun o vorbă încă ; căci la dînsul de te sui,
De la finii lui din Vrancea, ne rugăm atunci să-i spui :
Zile multe fericite, viață lungă, sănătate,
Și de este cu puțință să ne dea tot El dreptate ;
Că chiar dacă vr'o pedeapsă El voi-va să ne dea
Noi la dînsa ne-om supune și de ea om asculta ;
Căci cînd Ștefan cumpenește, ea atunci e bună dată !
Dar atuncea om mai spune, chiar așa pe șleau odată
Ce să fie cu boerul, care, este-un an acum,
Casa să ne strice umblă și-apoi care...

MOȘ GHEORGHE

Cum ? și cum ?

Adevăr asta-i femeie ?

ILEANA

Da, moșnege...

MOȘ GHEORGHE (ironic)

A ! poștește ?

BRONSKY

Dar femeia asta minte, ea nu știe ce grăește.

ION

Ce ? o știe ea prea bine.

ILEANA

Ce, mint eu ?

BRONSKY

A, da !

ILEANA

—Nu, nu !

BOGDAN

Las'pe ei boere Bronsky ; Să grăiască ei acu.
Te-am lăsat cum știi în pace cât timp le-ai adus pîrire...
Și al lor acum e rîndul și de spus, de jeluire.
(căt-re Ileana)

Să ne spui ce ai pe suflet, căci de-o pîrire așa,
Ștefan, Domnul țării noastre, el dreptatea o va da.

BRONSKY

Vreau să merg atunci la Vodă, ca să-i spun cum fu pricina.

ION

Și pe noi ne-ascultă Vodă și a noastră de e vina...

ILEANA

Nu ni-i teamă nouă d'asta

BOGDAN

De loc nu fiți îngrijiiți !

(lui Bronsky)

Cum o știi, boer la Vodă, azi se intră mulțumiți

Iară nu cu piri de astea. A ! il plânge țara toată !
Și cînd nu-i romîn în țară, în mîntea cărui să poată
Să se'ncuibe--așa poște, tu de astea ai în gînd,
Cînd în loc să'ndrepti la ceruri ruga ta curat și blind.
Cînd aici și mic și mare, mai întîiu la El li-i gîndul
Tu,—Tu te-ai gîndit la tine, cînda aici cu toți rugîndu-l,
Da, pe El, pe Domnul Sfîntul ca să-i deie ajutor.
De veniai cu-o vorbă bună, ce-a făcut și-al lui popor,
Poate se'ndura de fapta-ți,... ce luată în orîndă,
Și-apoi judecată bine...

BRONSKY

Pentru ce-am făcut !

De la Vodă-aștept osîndă

BOGDAN

Ce 'nseamnă ?

MOȘ GHEORGHE

Că nu-i suflet romînesc !

ILEANA

A ! nici vorbă nu-i de asta ! el de suflet... e leșesc !

BRONSKY

Dară sint boer în țară, și de cînd, nici număr anii !

ILEANA

Dar aeasta nu-ți dă dreptul ca să necinstești țărani,
Și să spui ce-ai spus. Ia seama ! Fii la vorbe cumpenit,
Că la fapte, Domnul știe, ești destul de necinstit.

BRONSKY

Și vorbești femeie încă !

HÎNCU (cătreg țărani)

Vezi ! au prins la limbă mare
Iști boeri acum aicea, cînd nu e stăpînul care
Din cea poftă să le taie.

BOGDAN (ironic)

Cum vorbești, e de'nțeleș...
O ! e prea mare pedeapsa care-o ceri... De ne'nțeleș !
Pentru-un om ca dînsul streangul!.. Pentru dînsa cei iertare!..

O ! ce bun mai ești la suflet !... Nu socoți că e prea mare
Pentru dinsa 'așa pedeapsă!

(Din depărtare s'aud clopotele bisericilor din Suceava ca pentru rugăciune.
Poporu-și face cruce).

Lucrul ista e cu rost!

Că de ce iertarea dinsei și lui ștreangul adăpost?

La fel dară cată acuma ca să fii în judecată,

Că cerința ta, boere, luminos acum ne-arată

Că este ceva la mijloc. A ! dar tatăl meu va fi

Ce această judecată el cu totul va'mplini.

BRONSKY

Doar cu mine e dreptatea! El să dea osînda.

BOGDAN

Bine

Și nici voi nu' cereți alta.

LOG. TĂUTU (care de cînd a auzit clopo-
tele sunînd, s'a îndreptat spre scările palatului)

Înspre noi acuma vine.

La chilia-i să se roage, trece-acuma Domnul Sfînt!

Să îngenunchiați cu toții înainte-i, la pămînt.

Și doriți-i sănătate. (clopotele s'aud puțin mai tare și mai rar)

SCENA IV-a

(Boerii cari sprijină pe Ștefan coboară'n scenă lingă ceilalți, rămînînd lingă El, pe trepte Vochița, Bogdan și încă un boer bătrîn. Clopotele continuă a suna. La intrarea lui, toți, și boerii și țărani îngenunchiază descoperindu-și capetele. Ștefan albit mult, slab, fără să-și fi pierdut vi-
oiciunea din privire, intră)

BOERII

O ! Stăpînitor a toate !

MOȘ GHEORGHE

O ! Mărețe Voevoade, deie-ți Domnul sănătate,
Zile multe fericite.

POPORUL (din genunche)

Viață lungă'ntru mulți ani!

ȘTEFAN

Eu vă mulțumesc din suflet, voi boeri, răzăși, țărani
Ruga voastră răsunat-a și avut-a glas la Dînsul,

BIBLIOTECA
Centrului
Universitar
Suceava

La durerea mea cea mare, la a țării și la plinsul
Ce din văile Moldovei pin'la el s'a ridicat.
Și acum mă simt iar bine și cu totu'n viorat,
O! când Domnului e'n voe, El pe toate săvîrșește ;
Face ori și ce minune și pe toate împlinește.
Căci cu ruga voastră mare, ce-acum ați îndreptat
Pentru viața-mi, întru toate Domnul Sfînt a ascultat.
La El numai ni-i nădejdea! La El ori ce mîntuire!
Prea mărire lui, mărire, iar lui Dumnezeu mărire.

(Clopotele sună în șir, poporul e tot ingenunchiat, soarele lucește bine-
făcător peste capetele mulțimii, revărsîndu-se și peste chipul lui Ștefan
dindu-i aspectul unui sfînt)

Și'n afară și'n năuntru eu pe dușman am zdrobit.
Țară toată așăzat-am și în toate-am izbîndit,
Ruga mea și-a voastră acuma iar avut-a ascultare,
Să-i zidească poruncit-am un locaș nou de rugare,
Mulțumita mea întreagă, ș'al istui popor al meu.

MOȘ GHEORGHE

Dumnezeu asculte gîndul, inima și dorul tău.

ȘTEFAN

Toate gîndurile-acuma îndreptate-s ele doară
Către țara-mi, care-i totul; Dumnezeu e-a mea țară.
Glasul ista ce-mi grăește...

MOȘ GHEORGHE

Ș'un bătrîn arcaș al tău,
De la Șcheia sînt de locu-mi. Am luptat cu tine eu...

ȘTEFAN

A da! te cunosc prea bine... Da! da, Șendrea ești îmi pare.
Limpede mi-i amintirea! O! ce mulțumire mare
E când văd un om din oaste, ce cu mine a început
A lupta cu bărbăție. Eu la Baia te-am văzut,
Cînd alături, împreună am luptat cu dor de țară;
Dușmanii pierit-au groaznic! Și i-am dat peste hotară,...
Îți mai amintești moșnege?

MOȘ GHEORGHE

Cînd pe Unguri i-am strivit!

ȘTEFAN

Cum ași vrea să am puterea, să le mai am de trăit
Aste timpuri încă odată ! Ți-amintești de leși, sârmanii,
Și de Racova, de Șcheia, și apoi de toți dușmanii
Ce-au cătat întotdeauna peste noi a stăpini.
Baia, martoră să fie, celor ce vor îndrăzni
Să se-anine de Moldova ! Țara asta-i sfântă țară,
Ce cu Dumnezeu în euget și'n năuntru și'n afară,
Izbîndit-a 'n totdeauna. Omu-i trecător, știu en !
Faptele-i rămin în urmă și credința 'n Dumnezen !
Dar cînd țara e 'n nevoie și cînd brațul îi lipsește,
Dumnezeu se 'ndură încă și din viață-i dăruiește.
Așa rugăciunea voastră ca și-a 'ntregului popor
La urechea lui ajuns-a și-a făcut pe voia lor :
Soarele se încălzește, apele se dau în vale,
Nourii se duc cu 'ncetul ; din pustiul ce-i în cale
Nou belșug o să răsară. Viața 'n mine'n re'nviat.

MOȘ GHEORGHE

Dumnezeu te țină încă !

LOG. TĂUTU

Dumnezeu te-a mai păstrat,

Că de tine e nevoie mulți ani încă înainte,
Tu om înțelept în toate și cu cumpănă lămi nte !
Cînd hotarele Moldovei le trec dușmanii în zbor,
Cu armata-ți cea voinică și cu-al tău voinic popor
Răspunzi cum li se cuvine celor care se încearcă
Linștea să ne-o frăminte. Jalea, plînsul ne îneacă
La durerea cea mai mare ce era s'o încercăm.
Domnul s'a 'ndurat în totul și a vrut ca să scăpăm.
Și-acum mulumirea-i mare că te-avem ca înainte
Tot părinte al țării noastre, bun, voinic și 'ntreg la minte.
Noi boerii toți din țară lângă tine strajă stăm
Viață lungă, Inalte Doamne...

BOERII

Sănătate îți urăm.

ȘTEFAN

Vorba ta alinătoare și-a boerilor urare
Pentru mine-i cheazăsie de credința vcastră mare,
De iubirea-vă de țară. Eu în minte v'am sădit

Datoria cea mai sfântă; inima v'am încălzit
Cu iubirea de moșie și-o simțire creștinească
Către Domnu-Atotputernic. Cînd o fi să se sfirșească
Viața-mi, n'o să am vr'o grijă. De-oiu muri, mor liniștit.
Datoria mi-am făcut-o, căci atunci e fericit
Omu 'n viața ce o duce. Gîndul să vă fie dară
La Moldova, la Moldova, la Moldova sfîntă țară.

LUCA ARBORE

Prea Mărite Ștefan Vodă, bun cuvînt acum ne-ai spus.
Călăuză ne-a fi 'n viață pînă la al ei apus
Pentru binele Moldovei. Sufletu-ți ne întărește
Să 'ndurăm durerea asta, care ne-o pricinuește
Ist păcat ce-acum căzut-a pe slăvita curte-a Ta.
Boeri, răzăși, țărănime. ruga noastră a 'nălța
Trebui către Domnul Sfîntul, între noi să ni-l mai țină
Ca povață și ca sprijin, căci în țară-i iar pricină.

ȘTEFAN

Tu prea meșter ești la vorbă, ș'o alcătuești frumos
Căci vorbirea e 'nțeleaptă cînd și gîndu-i sănătos.

ION (inaintînd și ingenunchind în față-i)

De la Vrancea noi venit-am ca să-ți auzim iar sfatul
De, la Dumnezeu de-acuma ni se va ierta păcatul.
Focul ce-l aveam în suflet iar de-acum s'a pololit
Și nădejdea peste inimi într'o clipă a venit!
Țărănimea e aicea; așteptăm de-atîtea zile.
Și vecini, răzăși, bătrîne și bătrîni, copii, copile;
Cît cu mîna pod făcută lingă ochi și poți zări
Și prin deal și văi cu toții ei așteapta-a auzi
Cuvînt bun de îndreptare în popor să-l împrăstie
Ce-l așteaptă ca pe-o mană pentru ei și-a lor moșie.

ILEANA (ingenunchind alături de Ion pe scări)

În genunchi sint lingă tine fina ta și finul tau,
Domnul toate implinescă-ți cum le simt și cuget eu.
Pentru romînimea toată, pentru țara ta iubită,
Ce nădejdea 'n tine-și pune și acum e ispitită.

ȘTEFAN

A! tu ești Ion din Cîmpu? Tinerelule voinic
Luași fata mea din Vrancea și-o duseși pe cel colnic

Unde-ți stau părinții vrednici. Dacă adevărat e asta
Ți-au plăcut și Domn și țara, dar ți-a plăcut și nevasta !
Și de-atunci o duci în pace. Dar pământul ce v'am dat
V'a adus belșug în toate ? Nu-i așa ? e-adevărat ?

ILEANA

Doamne, toate-ar merge bine și căsuța și pământul,
Mulțumire-ar fi în toate, dar nevrednic fu cuvântul
Cum și pofta necinstită ce un boer a și aflat
Pentru fina ta iubită. Și când eu m'am apărât
Când credință după vorba-ți, lui Ion am vrut a-i ține,
Lui Ion al meu, voinicul, ce-i ca inima din mine;
El, Stăpîne, încercat-a uneltiri a tot sfîrni,
Vicleșuguri de tot soiul. Pofta a-și îndeplini,
Pentru mine vrea ertare, pentru el spinzurătoare.

ȘTEFAN (supărat)

Cine-i omul ce 'ndraznit-a s' aib' astfel de poftte oare ?
Cum îl chiamă?... la iveală iasă 'ndată ! Cine-i el ?

BRONSKY

Sînt aici măreț Stăpâne, nu mi-i teamă nici de fel.
Căci cu mine e dreptatea ; iar de nu pe cei ce cată
Să mă ponegrească Doamne...

ȘTEFAN

Nu sfîrși... Eu da-voiu plată !
Nu e treaba dumitale cum, ce fel, oiu pedepsi...
Nu-i așa boere Bronsky... Asta eu voi socoti.

MOȘ GHEORGHE

Inima-i străină Doamne, este leah ce-odinioară
Miluitu-te-ai cu dînsul, ca să-i dai culcuș în țară...

BRONSKY (furiOS)

Cum ?

ȘTEFAN

E drept boere Bronsky, moldovan nu poți a fi.
Cînd ai inimă de-aeste și cînd poți așa gîndi.
Și acum arată-ți pîra. Ei ? cu tine ce avut-au
Cei doi tineri ce cu lacrimi ici acuma te pîrit-au ?

BRONSKY

Vina este 'ntemeiată ; dreaptă-i pîra ce-am făcut.

Hoți : i-am prins. le-am dat dojană. Ei atunci au început
A da sfoară 'n sat și 'n lături cătînd să mă necinstească.
Cînd le-am spus că eu m'oi plinge, tot ei prins-au să pîrască..
Indrăznit-au Doamne-a zice că dreptatea e a lor
Chiar din ceasul cununiei ce pe cap le-ai pus. Nu vor
Să-mi plătească banii, Doamne, eu în schimb le cer pămîntul.

ILEANA

N'avem nici o datorie, ne jurăm pe Domnul sfîntul !

ȘTEFAN

Nu te prea grăbi copilă, acum este rîndul meu.
O să chibzuesc ce trebui pentru plînsul lui și-al tău.
Pentru bani le cei pămîntul. Dară cinstea-ți cit plătește ?

BRONSKY

Cinstea este lucru mare, nă cu bani se răsplătește.

ȘTEFAN

Asta-i drept. Atuncea dară ?

BRONSKY

Am mai spus-o și-o mai spun,
Pentru dînsul, vinovatul, ștreangu-i lucrul cel mai bun.
Pentru ea, ce-i o femeie, care este slaba parte
Eu cu dînsa nu-mi pun mîntea, eu o iert pe ea de moarte.

TĂUTU (ironic)

Prea mult este pentru dînsul, prea puțin e pentru ea.

ȘTEFAN

Să lași logofete asta, judecata eu voi da...
Nu te-amesteca aice. Singur da-voiu hotărîre.
Ești nedrept îmi pare mie și eu vreau o lămurire,
Ce nu vrei a lor iertare să le dai ? o iești nedrept !
Le ceri cinstea și pămîntul ? Dar ce domnul fii mai drept !
Pentru ce așa asprime și atîta strîmbătate ?
Peste toate cei pămîntul. Ce așa de mari pacate ?

BRONSKY

...Dar ocară este mare, și...

ȘTEFAN

Ocara cui ?... a lor ?
Le ceri cinstea și pământul ?; dară dinșii... ei, ce vor ?

ILEANA

Noi dreptate numai Doamne !...

ȘTEFAN

Da, dreptate eu voi face !
Le ceri cinstea și pământul ?; — asta-i mult și cred că'n pace,
Pentru-această viclenie nici cînd tu nu vei trăi
Ce-o să cereți voi, răspundeți...

ILEANA

O ! cum voia ta va fi.

ȘTEFAN

Bun ! să-mi vie-aici armașul, căci răspunsul tău îmi place,
(Armașul intră.—Aritându-i pe cei trei)
Să-i veghezi de-aproape—ascultă... da... dreptate eu voi face.
(către popor)

Poporeni din toată țara, voi țărani, răzăși, boeri,
Eu vă mulțumesc din suflet și de, ruga vă de ieri,
Și de azi, de 'ntotdeauna, căci acum cu 'nbărbătare
Privesc iarăși viața 'n față. Mila Domnului e mare.
Iau acum ca altă dată, stăpînirea 'n țară eu,
Ajutat de Domnul Sfîntul, ajutat de Dumnezeu.
El ne-a încercat credința ; nici la mine nici în țară
Șovăială nu găsit-a. Mântuirea ne-a dat iară !
Ea stăpînă-i totdeauna ! Vestea bună aruncați !...
Clopote pe la biserici să răsune ! Vă rugați
Pentru mila ce avut-a de iubita-ne moșie !...
Căci credința-i mîntuirea. Ea ne sprijină 'n domnie.

(Vochiței)

Vin Vochițo la chilie, să mă rog lui Dumnezeu,
Pentru mine, pentru tine, pentru tot poporul meu !

POPORUL, BOERII

Să trăiască Ștefan Vodă !... Ștefan-Vodă să trăiască.

TOTI

Să trăiască ! Să trăiască ! Mulți ani Domnu-i dăruiască !

(Cînd pășește prima treaptă, sprijinit de Vochița, de Bogdan și de boeri, cortina cade încet, în strigătul de „Trăiască Ștefan Vodă“).

CURTINA

Actul II-lea

(Tot aici. Vreme înourată. Grupuri de țărani, țărance în fund; în față vr'o două grupuri de boeri, și unii chiar în fața treptelor; alții la dreapta, mai în fund).

NEGRILĂ (din grupul de lângă trepte).

Va să zică azi nu-i bine, boala iar s'a 'ntors cum văd.

NEGREA

S'a întors și acum e greul. Ce ne facem că eu cred
De se 'ntîmplă ca acuma să se ducă, el feciorul,
Trebue să fie-acela ce stăpîn va fi....

COSTEA (ironic)

Cum? Chiorul?

De Bogdan nici vorbă nu e; dar nici Petru mă gîndesc.
Că nici unul și nici altul nu au chipul cel domnesc.

NEGRILĂ

Ba cu Petru-i altă vorbă, el, facut e de domnie.
Trupeș, mândru, mințe mare, și cu drepturi; o să fie,
Ca și Ștefan bun și vrednic. Tot dintrînsul e vlăstar,
Numai că e mai de seamă și-i frumos cum e mai rar.
Are aceleași drepturi doară ca Bogdan, de vrei să știi,
Numai că'l întrece 'n minte. chibzuință și...

COSTEA

Nu fii

Darnic în cuvinte multe, că-i faci rău, te mai oprește,
Că de loc ce-ai spus acuma cu el nu se potrivește.
Ș'apoi nici unul, nici altul, n'au ce trebui de-a domni

Pentru asta e nevoie de ceva mai mult a fi!
Și de unde asta încă dinsul să ne stăpânească!
Poate altul e mai vrednic...

ȘERPEA (aprobînd)

Ori și cine socotească!
O! mai sint în neanul nostru oameni copți pentru-a domni...
Cu Bogdan e greu să credem și cu Petru chiar de-ar fi,
Liniște s'avem în țară. S'or lua la sfadă iară
Cum feciorii lui Alexandru s'au sfădit odinioară,
Ș'apoi toate 'n capul nostru, cum o știți toate se sparg.
Țara toată și boerii și țaranii ei le trag.

NEGRILĂ

Ș'apoi, dă, Bogdan cu semnu-i de la ochi n'are să poată,
După datina străbună, stăpîni pe noi vr'odată!
Pe cînd vezi cu Petru-i alta, el la față e senin,
Este drept la cuget, mare și cu suflet de creștin.
Eu sint pentru Petru dară, el în țară să domnească.

ȘERPEA

Cum am spus-o chiar acuma, fie cine chibzuiască
Dacă-i bine să alegem, de domn unul dintre doi,
Din bătrâni o știm cu toții ce-a mai fost aici la noi
După ce închis-a ochii Alexandru Voevodul
Cînd zavistia și ura între fiii i-a fost rodul.
Să'i lasăm pe ei în pace și s'alegem dintre noi,
Liniște va fi în țară și 'mpăca-vom pe-amîndoi.

NEGREA

Cine-i dintre noi acela care vrei să stăpânească?
Mintea mea într'una cată și nu poate să găsească
Unul singur să-i urmeze în domnie lui Ștefan.
El își vrea fecioru'n scaun, să domnească dar Bogdan.
Bogdan are dreptu 'ntîiul, el fecioru-i drept îi este,
Lucrul nu-i la fel cu Petru, noi le știm doară aceste,
El din flori copil îi este. Nu doresc și n'aș dori
Ca pe noi în astă țară să ajungă a domni
Un copil de-a cărui mamă...

NEGRILĂ

Ți-i otravă limba toată!
Nu de mamă este vorba ci de minte așezată,

Vrednicie și de cinste și de chip de om ce e.
Lui Bogdan îi strică ochiul și de asta ce vrei de !...
Moldovenii au dreptate domn pe dînsul să nu 'l știe.
Avem datină: stăpinul fără semn la noi să fie.

ȘERPEA

Și vrei să ne spui cu asta că de domn Petru e dat ?
Nici de cum și nici de vorbă, el nu-i fiu adevărat !
Unul dintre noi s'alegem după Ștefan la domnie,
Ne 'nțelegem cum mai bine pentru țară doar să fie

NEGRILĂ

Și s'alegem dar pe cine ?... pe boerul ce-ar dori
Să se urce el în scaun... și pe alții a stăpîni ?
Ce mai visuri de domnie... dar de cît așa ocară,
Petru-i nimerit acela ce să fie domn pe țară !...
Eu și noi de-aici pe dînsul îl alegem, el va fi.

UN BOER

Așa da !... Petru să fie...

ALȚII

Da, da, dînsul va domni.

ȘERPEA

Nu nici unul și nici altul, unul dintre noi mai bine.

NEGREA

Ba Bogdan c'ășa-i dorința lui Ștefan,
lui se cuvine !

NEGRILĂ

Petru trebui să domnească !...

NEGREA

Nu, e rîndul lui Bogdan.

(Urmează'n șir mai pe șoptite, unii cerînd pe Bogdan, iar alții pe Petru).

În grupul din dreapta, din față unde se află și Arbore, logofătul Tăutu, Negrilă, Costea, Negrea, Bronsky, cearta a urmat prin gesturi între dinșii, în timpul cît în partea cealaltă a urmat aceiași acțiune.

ROBAN (din grupul acest din urmă)

Bronsky dup'a mea părere ce ne sfătue de un an
Sa n'alegem pe nici unul. are cred multă dreptate.
Un străin mai bine fie, n'o umbra cu strimbătate.

ISAC (din acelaș guup)

Bogdan trebui să domnească că e fiul lui Ștefan.
Mamă are pe Vochița...

MAI MULȚI BOERI

Așa-i da, Bogdan, Bogdan.

TROTUȘANU ȘI ALȚII

Petru trebui să domnească,

ISAC ȘI ALȚII

ba Bogdan, Bogdan să fie.

TROTUȘAN

Numai Petru este vrednic în Moldopa de domnie
După Ștefan. Chezășiea cea mai bună ce-o avem
Și de noi și chiar de țară...

ALȚI BOERI

Noi pe Petru, Petru-l vrem!...

(Urmează zgomotul din amindouă grupurile, mai înădușit, apoi mai tare. pînă cînd:

TROTUȘAN

Da pe Petru căci e vrednic, e frumos și e cu minte
C'un stăpin ca dinsul, țara o să meargă înainte.

BRONSKY zice către toți, tare)

Boeri Moldoveni o vorbă de la alt boer ca voi,
Ascultați-mă pe mine, că eu binele vi-l voi.
Nici Bogdan nici Petru n' țară după Ștefan să domnească,
Dar un altul care-i vrednic pacea să chezășuiască,
Căci vedeți acum prea bine ce neliniște e'n tot,
Pentru doi copii ce încă a domni nu știu, nu pot.
Vă puteți închipuire ce potop de defăimare,
Cîte lupte, viclenie, răzbunări și zbuciumare
Ca să fie domni în țară fiii Marelui Ștefan.
Să nu faceți o greșală—atît de mare... e în van

De-a alege dintre dinșii. Un străin e mult mai bine.

L. ARBORE (înaintind către toți, tare)

Și acel străin să fie? ci răspunde-odată, cine?
A'ncolțit și asta'n minte-ți cum o văd?

BRONSKY

Eu?

ARBORE

D'apoi cum?

Tot ce faci nu îți ajunge? Vezi îți caută de drum
Bronsky leahul domn așa e? asta ți-e răsplata oare?
Pentru-adăpostirea dată l'al Moldovei dulce soare?
Te-ai legat apoi de finii lui din Vrancea, doi copii
De Ileana, care este. cum o știm eu toți noi, cii,
Care stăm de el aproape, ca și fiica lui iubită.
Mă'sa adăpostit pe Ștefan în căsuța-i liniștită.
Ca răsplată ospetiei, cununat-a-o c'un flăcău,
Ș'a 'nzestrat-o bine, dindu-i și pământul ce-e-al său.

Care e a ta răsplată pentru a ta adăpostire,
Pentru ospetiea largă ce-ți făcu? Iți vină 'n fire.
Prigoniri pentru Ileana, uneltind s'o pierzi cum vrei,
Pentru o poftă de mărire să-ți bați joc de noi și ei,
Iar pe finii ce-'s cu drepturi pe moșie, la hotare
Umbli să-i înlături doară ca un șarpe pe cărare.
Și cum de 'ndrăznești la vorbă să mai stai aici cu noi,
Cînd nu-ți știi încă pedeapsa ce te așteaptă? Inapoi?

BRONSKY (amenințând)

Seamă-i da...

L, ARBORE

Unde'i armașul?

Ai scăpat din a lui mîină?

Cînd știută-ți era fapta, cînd se știe a ta vină?

BRONSKY

Nu sînt judecat de Ștefan și nici judecat voi fi,
N'are timp de-asta-acum; iar armașul cred o ști,
N'are dreptul să mă'nchidă, dară să mă ție 'n pază.

L. ARBORE

Fii la graiu-ți mai cu cumpăt. Vezi, iea seama să nu-ți cază
Dureros și greu pe cuget ce acuma ai rostit
Știu ce-ți stă pe cuget doară, că de-odată te-ai rostit
Ș'ai voiit așa de grăbnic să-ți pui trebile la cale,
Cu atîta îndrăzneală. Noi sîntem boeri în cale,

Boeri drepti în țara asta. Tu nu ești de-un neam cu noi,
Și nu-ți pasă, ba te bucuri, când e țara la nevoie,

(Boerii continuă a vorbi între ei; Arbore se retrage mai în fund; iar Bronsky în chip demonstrativ cu încă alți doi sau trei boeri ies).

SCENA II-a

MOȘ GHEOGHE (în fund către ceilalți țărani)

Bine face de-i grăește mai așa pe șleau odată
Istu-i leah ce pentru vorba-i ștreangu-i e pedeapsa dată.

BABA ILEANA

I-a grăit cum se cuvine. Da și ceilalți sfinți părinți,
Numai poște de domnie, parcă și-au eșit din minți,
Așa rău se ceartă acuma! Dumnezeu să ne păzească
Și de poștele domniei pe boeri să-i liniștească.

HÎNCU

Iaca visu-l vezi cu ochii, iaca și-a lui tălmăcire.
Iacă semnele din vară, toate-au fost a războire.
Mai războiu pe țară oare de cât asta poate fi?
S'or sfădi boerii aicea și țărani-or suferi.

MOȘ GHEORGHE

Ne păzească Domnul sfântul!

HÎNCU

Și mă rog la Prea Curatul
Să mai facă-o minune Domnul a-tot-luminatul
Să-l mai țină'n viață încă pînă ce va hotări
Ce-i cu noi și ce-i cu țara, că cu asta ne-a păzi
De primejdiile toate și de griji, de chin, nevoe
Și de pacoste, de rele și de toată a lor voe:
Nu ne lese cu aiștii ce se ceartă așa de rău
de la țară și domnie! par'c'ar fi un blestem greu!...

(Țărani continuă a vorbi încet între dînșii pe când boerii reiau convorbirea tare. Bronsky a dispărut în dreapta în urma apostrofei lui Arbore. Unii dintre țărani ieau parte cu mult interes la convorbirea între boeri).

NEGRILĂ

Hotărît atuncea dară, domn mai bine el să fie,
Petru care-o știm cu toții și cum fie cine-o știe
are tot ce-i trebui. Dinsul e făcut de a domni.

ALȚI BOERI

Petru să domnească, Petru, el, e'ndrept a stăpini.

NEGREA

Ba Bogdan că el îi este cu adevărat feciorul.

ALȚI BOERI

Bogdan trebui să domniască ; lui cuvine-se ogorul.

LOG. TĂUTU (venind în mijlocul lor)

Ștefan este domn al țării, el e'n viață, Domn e El
El e'n drept ca să ne-arăte pe urmașul lui. Ce fel? —
N'aveți nici-un pic de cinste? Cum? așa fără'ocolire
V'ați și pus la cotit țara, la'mpărțit, la pirjolire
Peste tot ce vă stă'n cale, socotindu-vă în drept
De-a tocmi cum vreți domnia? Necinstit e și nedrept.
Ați uitat că el tocmește, el e'n țară cel mai mare,
De moșia-i chibzui-va cum va crede. El e tare !...
Nu sînteti nimica încă! Vreți minia-i a'ndirji?
Va domni în țara asta cel ce el va hotări.

(boerii se'nprăstie în dreapta și stînga, rămînînd în mijlocul scenii numai Arbore, Tăutu și alți ciți-va boeri, cari sunt partizani ai lui Bogdan; ceilalți se retrag pe cînd Arbore le rostește :

L. ARBORE

Zgomotul ce-aice faceți pînă la palat ajunge
Il mai tulburați și-acuma? Să-l lăsăm în pace. Ajunge!
Creștinească moarte trebui ca să aibă Domnul Sfânt!
Să se ducă fără grijă iar pămîntul în pămînt.
Și măcar, acum la moarte scutit sufletu-i să fie,
De dojană, uneltire, de ocări și violenție.
Liniștiți-vă mai bine și cu ruga vă'ndreptați
Iarăși către Domnul Sfîntul, viața să i-o mai păstrați.

NEGREA

Din palat Bogdan fecioru-i într'acoace iarăși vine :
El o să ne-aducă veste dac'acuma e mai bine,
Doctorii ce au spus de dinsul și de moarte de-a scăpa.
El pe toate ni le-a spune ; viața dacă i-or mai da.

SCENA III-a

BOGDAN (intrînd descurajat)

Vai nadejdea ni-i pierdută, Zimbrul țării e pe moarte!
Numai Domnul c'o minune dacă ne va face parte.

Doctorii rănile toate de-a rîndul au tăiat;
Asta li-i știința toată ! dar nădejde n'au mai dat.

MOȘ GHEORGHE

Domnul să-l ajute încă între noi să ni-l mai ție,
să'ntocmească El pe toate, rinduială la domnie
lese după dînsu în urmă-i, căci așa poate-om scăpa
de ce pregătesc în taină...

BOGDAN

A cerut să vină-a sta
Lîngă el Mitropolitul. Creștinește vrea să moară !
Bietul tata !...biet de mine !... ce-o să facă binta țară
Cînd de moarte-i auzi-va ?

BABA ILEANA (înaintînd și dîndui buruenile)

Uite-acum și leacul meu
Pentru boala ce-o îndură tatăl nostru și'al tău.
Buruenile aeste la mulți dat-au leuire.
Ele sunt de la Moldova, o s'aducă norocire !
Să le pună'n scaldătoare, da s'o facă amu chiar ;
Apa de la scaldătoare s'o păstreze. Ș'apoi iar
Dac'o trece-așa la mijloc o zi bună, ba și două
Să se scalde iar cu dînsa și-apoi tocmai peste nouă
Să încerce leacul ista, ce o babă proastă-i dă,
Și minune ar să facă, o să-i pieie rana ră.

BOGDAN

O să-i le duc în grabă să le'ncerce și pe astea.

BABA ILEANA

Să le'ncerce Doamne, 'ncerce, ele-or alunga năpatea.

LOG. TĂUTU

Un oștean al lui din lupte, un tovarăș credincios,
Ruga lui acum unește cu-a poporului sfios,
Să ne'ngădve cu viața să n'avem de îndurare
Că de ce vedem aicea ne-a cuprins îngrijorare.
Ia privește, Inalte Doamne, bine ochii n'a închis
Și pe-aici pe la Suceava sfadă mare au deschis.
Iști boeri, că cum ar face să stâșie biata țară !
Cine să domnească'ntrînsa, Petru, tu, ori Brónsky-o fiară.

BOGDAN

Ștefan este încă'n viață și ce vor nu s'a'mplini
El de asta hotări-va și de tot se va'ngriji.

ILEANA (inaintind)

El să hotărăscă toate, el ce este-al nostru tată
De ce fi-va după moarte-i. El dreptatea deie-o toată.
El să lese'n mini voinice și în cuget sănătos
Pe urmașul țării iștii ; nu un Bronsky, un fălos,
Care și mai adineauri prinsu-m'a printre mulțime
Și mi-a spus că el de-acuma fi-va domn pe rominime
Că dreptatea el va 'mparte, că pământul e a lui,
Că puțin îi pasă-acuma de puterea Zimbrului.
Spune-i Doamne; să se'ndure să mai facă o dreptate
Și să curățe moșia de atita strimbătate,
De-a vedea urcat în scaun pe un leah, pe un străin
Ce romîn nu e de țară și-i cu sufletul hain.

BOGDAN

Ștefan nu se duce încă fără-a izvodi pe toate.

ION

Să rămînă 'n viață încă, căci așa numai se poate
Să scăpăm Moldova noastră și de-un Bronsky ce la preț
Pus-a țara ca pe-o marfă...

BRONSKY (inaintind furios)

Asta este îndrăznet
Să vorbiți așa de mine. Eu un ticălos sint oare ?
Dară voi ce îndrăznit-ați să-mi prădați ogorul, care
Ați umblat pe căi piezișe să mă pierdeți, ș'apoi cari
Și acum în față chiară., ce sînteți?... niște țilhari !
Și pedeapsa cea mai bună, ce li se cuvine 'n parte
Una singură-i pe lume.

BOGDAN

Una ? Care ?

BRONSKY

Care ? Moarte.

BOGDAN

Te grăbești cu judecata, nu ești domn și nu vei fi !
Ștefan hotări-va încă cine trebui a muri.

BRONSKY

Ștefan, da, să dea poruncă.

CÎTI-VA BOERI

Petru să ne stăpînească !...

BOGDAN

Indrăzniți ?! Lăsați pe Stefan ca la asta să gindească !...

BRONSKY

Sînt boerii-aici față, ei vor chibzui ce vor.

ILEANA (cu viață)

Și pe tine să te-aleagă de-a domni peste popor ?
Tu să fii stăpîn pe țară și să ai puferea toată ?
Iar dreptatea noi la tine s'o cătăm ?—nu, nici-odată !
Și să stai colea 'n Suceava, în ist scaun ce e sfînt !
Oasele lui Ștefan-Vodă tremura-vor în mormînt.
S'a găsi, socot, degrabă, un român cu dor de țară,
Pofta să ți-o tae 'ndată și-ă muri cum moare-o fiară,

(O tăcere ca de mormînt)

BRONSKY (furios)

Indrăzneala ți-i prea mare... Cum ai spus ?

BOERII (partizani ai lui Bronsky)

O ! Moarte ei.

MOȘ GHEORGHE

(punându-se între ea și boeri)

Nu, vă puneți cu ea mîntea, e-o copilă...

BRONSKY

(după o tăcere ca de ghlață, privind ironic pe Bogdan)

Copil ? !... Ei ?..,

Și Bogdan ce vrea în țară ca să fie domn odată,
Nu găsește nici o vorbă de dojană ?... Haide cată
Vre-o pedeapsă bună acuma pentru dînsa ce-a 'ndrăznit
Să-mi aducă-așa ocară. De-aș avea de hotărit...

BOGDAN

Ceri pedeapsă pentru alții ? care-a ta să fie oare
Ce de Ștefan rău grăit-ar ?... Haide, spune ! spune !

ION

Care ?

Ce pedeapsă de cit moartea ! asta-i se cuvîne drept ;
Tu, hain, spînzurătoare mi-ai cerut în chip nedrept !

Nu necinstea-ți eu făcut-am, nu eu ți-am prădat ogorul ;
Tu ogorul meu voit-ai, să-ți aduni averii sporul.
Voi ai despărțirea noastră, a Ileenii și a mea,
Ca să-ți saturi pofta cărnii ce din tine răsărea.
Asta-i ce poșteai...

BRONSKY

Ajunge !

ION

N'am să fac, am să spun totul,
Am să spun cum totdeauna îți virai în toate botul,
Cum umblai cu-ademenire...

BRONSKY (repezindu-se c'un junghier)

Pentru asta vei plăti.

LOG. TĂUTU

Stai

BOGDAN

Te oprește...

ILEANA

A ! Ioane.

MOȘ GHEORGHE

Stai

ION

(Apărind pe Ileana, punindu-se îndrăzneț și amenințător în fața lui Bronsky).

De-acum nu te 'ngriji.

BOGDAN

De-ajuns Bronsky, pân' aice...

MOȘ GHEORGHE

(Apărind pe Ileana, amenințând pe Bronsky).

Piară leahul, leahul piară !...

BOGDAN

Dar dreptatea cum se știe pân' acum în astă țară
Ea nu s'a luat de nimeni, și de-acuma tot așa !...

BRONSKY

Noi la Domnul vrem să mergem. El, dreptate ne va da.

BOGDAN

Unde e armaşul, unde?... să se arăte cum mai bine
Să păzească pe boerul...

ARMAŞUL

Ce-i porunca, pentru mine?

BOGDAN

Iea-l pe Bronsky chiar pe dată, căci acum chiar a sărit
La ist om ca să-l omoare cum văzut-am c'un cuţit.

BRONSKY

Sunt sub pază numai,

ARMAŞUL (făcând un pas)

Doamne!

BOGDAN

Du-l acum la închisoare

BRONSKY

Cu ce drept?

BOGDAN

Impotrivire?

BRONSKY

Intrebi încă? Dară oare

Care-ţi este dreptu-acuma ca să-mi porunceşti așa?...
Eu sunt dat sub pază numai de Ştefan. Şi cred c'a sta
La 'nchisoare este una şi-alta i cred a fi sub pază...

BOERII (Partizanii lui Bronsky)

La 'nchisoare nu va merge...

MOS GHEORGHE (Poporul)

La 'nchisoare...

BOGDAN (energic)

Ca să văză

Işti boeri ce ţin la dinsul că nu pot a se juca
Cu porunca de la mine (armaşului)

Iea-l de sirg din faţa mea...

BRONSKY (impotrivindu-se)

Cum? pe mine?..,

MOS GHEORGHE (Poporul)
La 'nchisoare!

BOERII (partizani ai lui Bronsky)
N'o să meargă.

MOS GHEORGHE (Poporul amenințând)
Ba da!

ARMASUL (lui Bronsky, tare)
Hai cu mine

} odată

BRONSKY (după o pauză, ne mai împotrivindu-se)

Merg,

(ironic, către Bogdan, arătînd pe Ion și pe Ileana)

Ei liberi ?...

BOGDAN (tot ironic)

Ea sub pază !...

(pe cînd armașul și oștenii îl duc pe Bronsky)

MOȘ GHEORGHE (ii ese înainte)

La 'nchisoare va fi bine'

Nu vei mai pofti nimică, nici domnie, nici pămînt !...
Ș'o să te gîndești acolo. mai de sirg tu la mormînt.

(Pe cînd poporul și ciți-va din boerii credincioși lui Bronsky îl conduc... după o pauză, din palat s'aunde vocea Vochiței).

SCENA IV-a

VOCHIȚA (strigînd)

odată

Vai Bogdane !..

LOG. TAUTU

Doamna strigă...

VOCHIȚA

Vin Bogdane,

BOERII
POPORUL

} ce mai este
... ce să fie ?

BOGDAN (ingrijit)

Ce mai este dragă mamă?...

MOȘ GHERGHE (Poporul)

Indurare ! Vai!...

VOCHIȚA (a intrat)

BOGDAN

Ci... spune

VOCHIȚA

Du-te 'n grabă, căci te chiamă.

SCENA V

VOCHIȚA (către toți)

Moldoveni, cerul Moldovei a 'nceput a 'ntuneca ;
Soarele, care pe vremuri, așa mîndru lumina,
Soarele cel falnic, astăzi e spre apusu-i de vecie !...
Si nu e în lumea asta, nu-i nimic, nici o tărie
Să-l mai țină încă 'n viață !

Pe-al cui sprijin să-l mai ceiu
Doamne sfinte, pacea țării și nădejdea tu ne iei.

A ! Cînd curtea-i, altă dată, răsuna de bucurie,
Și de faptele-i din lupte ce-au mărit a sa moșie,
Astăzi plînsul n'o incupe, azi răsună a pustiul!...
Cel ce nu 'ncăpea în lume, o să 'ncapă 'ntr'un sicriu
Și când cornul său de luptă buciuma mi-aduc aminte
Toți se adunau sub steagu-i și cu Dumnezeu 'nainte,
O porneau cu el în frunte, se duceau prin ploi și vînt
Și scăpau Moldova sfîntă, scăpau rodnicu-i pămînt.
Moldovenii, șoimi de munte se-asvirleau pe la hotare,
Sfirticau dușmanii țării din Carpați și pin'la Mare
Ochiul lui, ce altă-dată, așa ager strălucea,
Ce, ca fulgerul în noapte, El Moldova lumina,
Azi întunecat el este și se duce pe vecie.

Doamne, fie-ți milă Doamne. și de noi și de moșie.
Viața mea se stinge'n lacrimi de durere și gîndiți !...
El mă lasă, el se duce pentru veci !... Vă închipuiți !
Pentru veci de-acum se duce, pentru veci ! O! grozăvie !
Și cit timp de-acu trăi-voi cit timp încă voi fi vie,

N'am să-I mai văd nici odată ! de cît doară în mormînt
Cînd ist trup c'al lui de-acuma se va face iar pămînt !

(isbucnește 'n plâns)

MOȘ GHEORHE

Ne rugăm adinc la Sfîntul ce Moldova-atît păzește,
ca Bogdan, fecioru-i falnic ce de domn ni-l hărăzește...

O PARTE DIN BOERI

Nu el Domn va fi în țară, nu, Bogdan nu va domni.

VOCHIȚA

A ! dar cine ?

TROTUȘANU

Poate Petru....

ALȚII

Ori un altul.

MOȘ GHEOGHE

Dă, o fi.

VODHIȚA

Cum ați zis ? că Petru.

BOERII

Petru, Petru care semn nu are.

COSTEA

Ori un altul ce să fie de cît amîndoi mai mare.

VOCHIȚA (c'un strigăt puternic)

A ! Ștefane, stai, te-oprește, te oprește nu muri.
că ai socoteală în viață cu iști oameni de-ai trăi.

(intră repede 'n palat)

SCENA IV-a

MOȘ GHEORGHE

Socoteală este multă numai de-ar putea să știe
Ce-i cu cei ce pun la cale prea iubita lui moșie,

L. ARBORE

Ștefan n'o să lese, Gheorghe. pe boerii își făloși
Fără o pedeapsă bună, și aceștia ecredincioși
Ce-an fost Domnului în viață, or să aibă răsplătire,
Bună, întreagă pe dreptate, înainte de sfârșire.

ȘEPREA (indrăznet)

Cată. fii mai blînd portare, te mai uită și la noi,
Că de-acum nu El domni-va peste tine dară noi.
Să plecați din fața noastră. O așa mare ocară,
Veți plăti-o voi de-acuma cum va fi mai bine doară.

(clopotele bisericilor din Suceava încep a suna ca pentru rugăciune rar și încet)

Auziți ! acum !...

MOȘ GHEORGHE

Vai Doamne ! Cu noi oare ce-o mai fi ?

(cu privirea către curte)

Cum ne lași așa de singuri cu își oameni a trăi ?...
Cui să cerem de-acuma grijă bună și dreptate !
Doamne, fie-ți milă Doamne și ne iartă de păcate.

ILEANA

(disperată tot cu privirea spre curte)

Și cum de mă lași pe mine ce nimic nu am greșit,
De cât doar cu asta'n lume că eu cinstea mi-am păzit !

ION

Eu pământul ce'n păstrare mi l'ai dat cu îngrijire,
Tu, Ileana și pămîntul, aste-au fost a mea iubire

LOG. TĂUTU (de lingă scările palatului)

Vine Doamna

SCENA VII-a

VOCHIȚA (furioasă răspunde tuturor)

Indrăznit-ați țara să i-o întocmiți ?
Voi ce-ați vrut cu-atîta poftă bunul să-i-l prăpădiți,
s'așteptați aici cu toții.. așteptați aici afară !
El stăpîn mai este încă și la Curtea-i și în țară !

(Gheorghe și poporul mulțumiți Ion, Ileana, F. Tăutu, Arbore și ceilalți boeri credincioși de-aseenea. Intre ceilalți domnește o mare consternare. Cortina cade pe gestul imperios al Vochiței)

Actul III-a

(Acelaş decor)

(In stînga planul I-ii pe patru-i Ştefan, înconjurat de Vochiţa, Bogdan, Mitropolitul Gheorghe. In fund ţărînimea avînd pe Gheorghe in frunte. In mijlocul scenii boerii credincioşi lui Ştefan şi Bogdan ; iar in planul I dreapta, diferitele grupuri de boeri, partizani ai lui Bronsky şi Petru. La dreapta lui Ştefan, Bogdan ; la capul lui Vochiţa şi Mitropolitul).

MITROPOLITUL GHEORGHE

Dumnezeul ţării noastre înduratu-s'a de tine
Ca moşia-ţi aşezată tu s'o vezi şi în spre bine
Prea mărire şi tărie s'o îndrepti cum însu-ţi ştii
Şi cuvîntul tău aşteaptă moldovenii ai tăi fii.

ŞTEFAN

Dumnezeule puternic, Tie adincă-mulţumire—
Că-mi mai laşi atîta viaţă ca'n ştiinţă şi iubire—
Să'ntocmasc aşa cum şti-voi şi aşa cum însu-mi vreau,
Mersul înainte în lume al istui popor al meu.
Ţara asta eu făcut-am şi'n viaţă mai sint încă ;
Am tot dreptul de-a cere să-mi purtaţi credinţă-adincă.
Ce voi spune sfînt să fie şi de-aceia s'ascultaţi :
Timpul nostru vă stă faţă şi drept pildă să-l luaţi,
Cum Moldova pîn'acuma a ajuns aşa să fie.
N'aşteptaţi al vostru sprijin din străini ca să vă vie ;
Nu iubire-adevărată, dar făţarnică, vicleană,
La străini o fi găsire, şi de-aceia nici o rană
N'o s'o vindecaţi printr'inşii. Leacul lor v'ar otrăvi :
Mintuit prin tine însuţi tu popor romin vei fi !
Multe'nvăţăminte tras-am cit domnit-am peste ţară
Pe duşmani-mi biruit-am şi'n lăuntru şi'n afară,
Numai oastea mea cu mine şi pe voi de-ajutor
Şi din oardele venite n'a rămas nici urma lor.

Și Moldova azi e mare, și-i temută și cinstită,
Astea eu le-am pus la cale, și de-aceia nerinită
Inima-mi să plece trebui. Vă spun încă eu... Veniți.

(slăbind)

Ah!

BOGDAN (nerăbdător, aproape plinînd)

Vorbește, spune tată, noi te ascultăm smeriți

ȘTEFAN

Boeri, răzăși, țărănime, mai aproape; lingă tine
Vreau să stau acu Bogdane,

(cătrec toți) Voi să m'ascultați

TOTI

Da.

ȘTEFAN

Bine.

De străini de-aveți nevoie: ajutorul Turcilor
Mai prielnic o să fie de cit al creștinilor,
Turcu-i om de cuvint, vrednic. Nu și-l schimbă, necinstește;
Cînd prieten el îți este, el se poartă omenește.
Racova, pildă le este de cum știm a ne lupta.
Valea albă ne stă'n față. Ar fi fost a se purta,
Nu așa cum ei făcut-au de erau de rea credință.
Dacă Ungurii ori Leșii ar fi fost in biruință
Țara toată'n stăpinire o luau și-o sfirticau
Căci aceasta li-i dorința și această postă au.
Eu i-am cunoscut atita c'a domni de-aș începe
Țara mea ar fi mai mare, mai cinstită...,

(lui Bogdan) Tu pricepe

Ce spun astă-zi, așa trebui, toate'n totul a urma

BOGDAN

Bine tată, așa-i voința-ți și supus te-oi asculta.

MOȘ GHEORGHE

Cu sfințenie păstra-vom moștenirea-Ți sfintă, dreaptă.

ȘTEFAN

Gheorghe, asta ți-i dorința și-i frumoasă, înțeleaptă.

Toți ca tine de-ar simți-o, eu m'aș duce mulțumit.
Dar boerii ce zic oare? Eu aștept!

L. ARBORE

O! fericit,
Fie tot românul astăzi care-a prins din a ta gură,
Cum el țara să-ți păstreze, ca de-a dușmanilor ură,
Ea ferită'n veci să fie; căci chiar dacă s'or găsi,
Unii cari să dorească alt-fel țara a cirmui,
Străji ale credinții tale pe pământ mai rămân încă,
Paznici drepti și cu durere la iubirea ta adincă.

ȘTEFAN

Cum? atunci s'adeverește ce-au spus ei?

L. ARBORE

O! da!

ȘTEFAN

Și eu.
Socoteam în a mea minte, cînd rugam pe Dumnezeu
Liniște să las și pace între ei și țărănime.

MOȘ GHEORGHE

Toți țărani sunt cu tine, Doamne mare și nu-i nime
Neascultător la sfatu-ți. Dar din ei se-chibzuesc
Cine să-ți urmeze'n țară la domnie și gîndesc
La tocmeli mai de tot soiul, mai urite și mai rele.

ȘTEFAN

Cine sint aceia căre ei ast-fel domniei mele
Caută să-i pună piedici? Să s'arate, unde sînt?
Vreau sa știu acu'ndată. Ce? intrat-au în pământ?
Domnul s'a'ndurat de mine și mi-a dăruit viață,
Ca s'aud că'n fața curții, răzvrătitu-v'ați pe față?
Cum atît cit a fost viață în ist piept ați ascultat,
Și acum cînd ea se/duce ați crezut că ați scăpat?
Că sunteți de-acum stăpînii, că de-acuma voi feți face
Ce veți vrea aici în țară!? O! de asta nu...căci pace
Eu doresc pe-a mea Moldovă și socot pace va fi.
El, Bogdan. va fi acela ce în scaun s'a sui.

COSTEA

Nu Bogdan să fie acela, Doamne, ce să stăpîneasca,
Om cu semn e dinsul. Domnul va ști țara să păzească

Și pe noi de-opotrivă de un domn ce-i însemnat,
E credința țării Doamne...

ȘTEFAN (sentențios)

Semnul Dumnezeu l-a dat
Și ce El ne dă, noi trebui cu supunere și teamă
Totul s'ascultăm în pace și să-i ținem toate'n seamă.

TROTUȘAN

Insușiri mai multe are Petru Rares ca Bogdan.
Il cunoaștem noi pe dinsul și nu doară de un an,
Doi, s'arată care-i fapta, cum și grija-i de moșie l
Chipeș este, mîndru, falnic, este vrednic de domnie.

ȘTEFAN

Trotușene chiar în față-mi tu grăești așa ? Atunci,
Care ți-i gîndirea 'ntreagă, ce-ai vorbit cînd chiar porunci,
Socoteai și tu și alții, de pe-acum cînd sînt în viață,
Ca să dai în toată țara, pentru el ori altă față ?

(ironic, urmind mai departe, către ceilalți)

Mai grăiți și ceilalți, haide... celălalt care mai e
Că mai este încă unul !... auzii și asta.. de !..

ȘERPEA

Cum o vezi acumă Doamne, nu se înțelege cine
Peste noi în astă țară să domnească după tine.
Bogdan, Petru, ori un altul. Din bătrîni o știm noi cum
Și feciorii lui Alexandru, un alt voevod străbun,
Impartit-au țara'n două, numai să probeze care,
Dintre dinșii bun să fie a domni ; și apoi oare
Toate astea nu pe țară s'ar răsfringe ?... Socotim
Că-i mai bine'Nalte Doamne, să domnească un străin,
Boer tot din țară fie, dară numai să ne deie
Liniște de partea asta...

ȘTEFAN

Și acel străin să steie
Ici în curtea din Suceava și pe scaunul domnesc ?

(ironic)

Chibzuit-ați nu prea bine gîndul vostru, socotesc.

ȘERPEA

Intre noi sculiți de certuri doar vom fi.

ȘTEFAN (ironic)

Ei da, ș'atunce
E mai biue cum ai spus-o, un străin, care s'arunce
Pe Bogdan și-ai mei afară și stăpîni s'ajungeți voi.
Străjuind a lui domnie, să v'ajute la nevoi.

(după o pauză)

Haide spuneți-l odată.. grăiți astă-zi fără teamă.
Unul dintre voi el este? Ori un altul? Cum il chiamă?

(tăcere din partea boerilor)

MOȘ GHEORGHE

Nu grăesc ca-și știu păcatul...

COSTEA

Cum ai ziz? Ce? îndrăznești
Chiar în fața Lui-aice, ast-fel tu să ne grăești?

ȘTEFAN

Indrăzneală este oare vorba lor ori fapta voastră?
Ei v'au spus ce sînteți doară, iar voi în contra noastră
Ați luptat, voinđ în scaun să suiți pe cine vreți,
Nu pe cine vreau eu Domnul. Așa dară îndrăzneți,
Voi sînteți. Ea țărănimea, nu știu cum nu-î prefăcută
Ea-i cu inima cu țara, voi cu mintea, căci tăcută,
Cu credință fost-a dînsa, cit domnit-am și acum,
Firea ei ramase-aceiași la plecare. Dară cum?
Ea, în țară, în spinare, dus-a greul cel mai mare,
Ea luptat-a pentru dînsa, ea a fost aceia 'n care.
Mi-am pus sprîjinul, credința, cînd nevoie se simțea.
Racova, Scheia și Baia, toate stau în fața mea!
Nu cred că mai îndrăzni-veți, acum cînd vă dați pe față
Să tăgăduiți aceia ce se știe. Indrăzneală
Este pofta voastră-acuma ca pe țară a domni
Unul dintre voi ce ast-fel s'a pus toate a tocmi.
Ea e țara adevărată, țărănimea asta toată
Care plînge cu durere pe-al ei domn ce-a fost ca tată.
Ei cuvîntul mi-l ascultă, și acum cînd o să mor,
Vai! durerea li se simte, căci ei plîng și văd c'a lor
Suferință este mare, iar a voastră nu se vede.
Așteptați ca eu din viață să-o plec, iar lor a crede
Nu le vine că m'oiu duce și că poate i-oiu lăsa.
Ei ascultă'n toate voia-mi, ei sînt dară țara mea!
Iară voi care sfîrșitu-mi, așteptați cu bucurie,
Socotind că de-acuma voi sînteți acea domnie,
Care-i trebui țării iștii, după ce eu m'oiu sfîrși,
Judecata mea din urmă, așteptați să știți ce-o fi.
Pe Bogdan nu-l vreți în scaun, vreți o altă stăpînire
Ce la ori și care poftă să v'aducă împlinire?
Toți voiți să fiți în țară mai mari după ce-oiu muri?
Ori vre-unul numai poate?... Cine?... cine?... A porunci
Mai de multe ori acuma nu cred că e trebuință
Ca să-mi pot din vreme face cunoscută-a mea voință.

COSTEA

Socotim inalte Doamne, cum că Petru-i nimerit
Domn în țară ca să fie... E la minte cumpenit
N'are semn și-i foarte vrednic de-a fi gospod la Moldava
El a ține ca și tine stăpînirea'n toată slava.

ȘTEFAN (ironic)

Va să zică Petru-i unul, Bogdan, doi, oare mai sint ?

ILEANA

Brousky, leahul mai e Doamne care vrea pe-acest pămînt
Ca să stăpîneasă.

ȘTEFAN (furios)

Dînsul ?—In puteri ca nici odată
Mă simt iară. Bronsky-aice-i ?

BOGDAN

La'nchisoare, dragă tată.

ȘTEFAN

Pentru care faptă ?... spune...

ILEANA (răspunde)

A sărit la Ion, el,
C'un cuțit ca să-l omoare și dreptatea singurel
Fără nici o îndreptare, vrea să-și ia, făr'judecată.

ȘTEFAN

Să se-aducă-aice Bronsky, vreau să-l văd acu îndată.

(un boer iese)

(După o pauză)

SCENA II-a

ȘTEFAN

A! de-acum cer iertare Dumnezeuului cel sfînt
Pentru fapta mea din urmă, ce-o fac pe-acest pămînt.

(După o pauză)

E păcat cînd cearcă omul viața altor să rîpiască;
Dar cînd ei se duc vrînd țara ast-fel să mi-o prăpădească,
Țara, socotesc mai sfîntă de cît își boeri ce vor,
Ca să stoarcă vîlaga toată al istui al meu popor.
Ori și ce creștin la moarte, cu-al său cuget se împacă,
Dînd ertare celor, care rău în viață au vrut să-i facă.
Eu păgin voi fi acuma...

(căt're Mitropolit)

Roagă-te Sfinția-Ta

Ca păcatu-mi să se ierte, îl fac pentru țara mea.
Unde e armașul oare ?

ARMAȘUL

(se arată)

ȘTEFAN

Pe acești boeri ce cată
Să aducă turburare, să mi-i spinzure pe dată.
Ia-i din fața-mi de-aice, să-mi aduci veste de ei
De-au văzut moartea cu ochii înainte de ai mei.

(ironic)

Or găsi socot vre-o țară în cea lume de vecie
Unde unul cite unul domni cu toții or să fie.

ȘERPEA

Dă ertare, Doamne mare, asculta-vom ce spui Tu!

ȘTEFAN

Eu ertare vouă acuma... să vă iert? O! asta nu;
Eu ertare, nu dau astăzi celor, care se încearcă
Să-mi înfrunte-a mea voință. I-am simțit de mult eu parcă,
Cea ce li se cuvine.

BOERII (Serpea, Costea, Trotușan)

Iartă Doamne

ȘTEFAN

Hai plecați!

Nu mai stau la vorbă-acuma, căci voi sinteți judecați.

(Boerii ies conduși de armaș și de oșteni)

SCENA III-a

ȘTEFAN și ceilalți din scenă

Și-acum liniște-o să fie.

(către cer)

O! Prea sfinte Doamne, cată

Cu ertare către mine pentru cea din urmă dată,
Pentru țara mea făcut-am ce-am făcut I-am ușurat
Liniștea și pacea, dacă sfatul meu e ascultat.

(slăbește)

(după o pauză inviorându-se)

Dar acum mă simt iar bine, Domnul viața-mi dăruiește,
Simt tărie'n toată ființa, soarele mă încălzește,
Viața mea ce pe sfirșite o credeam, s'a prelungit.

(lui Bogdan)

Tu, Bogdane-ascultă bine —tu ești Domnul—s'a sfirșit.
Nu-ți mai fie nici o teamă. Sfaturile ține minte:
Turcu sprijin și prieten; să-ți aduci veșnic aminte.
Asta mi-i vorba din urmă pentru tine și popor

(către cer)

De-acum slobozește-ți Doamne, robul tău și pe al lor

VOCHIȚA (c'un strigăt)

O ! vai Doamne, El mă lasă...el mă lasă...

BOGDAN (îndurerat)

Dragă tată

ILEANA

De-acum vai de noi loane ! Ce-o să facem !

POPORUL și BOERII

O ! Vai !

MITROPOLITUL (către un boer)

Toată

Țara, să răsune'n rugă. Aici—doarme—un Mare Sfânt
Cel mai Mare Sfânt, ce-avut-a țara noastră pe pământ.

MOȘ GHEORGHE

Uite aice lingă tine îngenunche fărănimea,
Ce te plînge cu durere pentru toată romîניה ;
Sprijinu-i în timp de pace ca și'n vreme de război
Sîntem toți pe lingă tine.

ION (ingenunchind)

Și aici noi amîndoi

Ion, finu-ți de la Cîmpu—cu Ileana ta iubită.

ILEANA (plîgînd)

Văduvă de-a ta dreptate, dar cu cinstea neștirbită
(cu disperare)

A ! părinte al Moldovei...

ȘTEFAN (inviorat, trezit de acest strigăt.

Cine-i ce mă chiamă—așa ?

Vocea asta-i cunoscută...

(zărînd pe Ileana)

A ! tu ești Ileana mea ?

Tu și cu Ion din Cîmpu...

SCENA III-a

ARMAȘUL și CEILALȚI

ARMAȘUL (anunțînd)

Bronsky leahul e de față.

ȘTEFAN

A ! venit-a ! foarte bine... Am o clipă de viață,
Ca să pot și pe acesta încă,—acuma a judeca,
Ce 'ncercat-a uneltire împotriva-le și-a mea.

BRONSKY (laș)

În genunchi, Inalte Doamne, eu îți cer acum ertare

De greșala-mi păcătoasa, că nu ți-am dat ascultare.
Călăuză 'n a mea viață gîndul cel bun...

STEFAN

Nu cerca

Să tăgăduiești acuma lucrul care se știea.
Dar nu-i vorba de-o greșală pentru care-ți dau iertare,
Am o altă judecată și la asta n'ai crezare.

(După o pauză)

Ai cerut tu o pedeapsă pentru oamenii iști doi.

BRONSKY

Nu mai cer nimica Doamne, eu îi iert pe amîndoi.

STEFAN

Nu ai dreptul de iertare pentru-o faptă așa cumplită

(ironic)

Streangul pentru... el... iertare... pentru... fina mea iubită.
Lăcomiea-ți pe deasupra mai cerea și-al lor pămînt.
Eu în schimb le dau iertare, iară ție un mormînt.

BRONSKY

Iartă doamne

STEFAN

Hai sîfîrșește (armașului)

Ea-i femeie și e slabă, nu-mi pun mîntea, dau iertare !
(Ies Bronsky cu armașul. Cuvîntul din urmă l'a spus cu sfortare;
i-a venit o slăbiciune mare).

TOTI

A !

VOCHIȚA

(odată

A ! Ștefane !

BOGDAN

Tată dragă

STEFAN (deschizînd ochii, către Vochița)

Tu Bogdane iea în seamă... Noi în cer ne-om mai vedea.
Ce v'am spus, în mîntea bine... Voi boeri cătați a avea

(lui Ion și Ileni)

Iară vouă mulțumire,

Dragoste, credință mare și o veșnică unire !

Fericiți în lumea asta, așa numai o să fiți.

Cînd în viață pin 'la moarte, pe veci o să fiți uniți.

(expiră. Un strigăt sfișietor din partea Vochiței și a Ileni. Poporul
tot ingenuchiat ; clopotele sună puternic.

Cortina cade încet, pe cînd Mitropolitul îl binecuvîntează.

FINE.

